

Megnyitó beszéd Ferenczy Noémi
kiállításán

Személyes öröm számomra ezt a kiállítást megnyitni. Mert Ferenczy Noémi kora fiataensága óta alkalman volt közelről ismerni. És ez nemcsak azt jelenti, hogy nagyszerű művészi fejlődésének szemtanuja lehettem, hanem azt is, hogy megismerhettem ezta kiváló embert és rendithetetlen forradalmárt, aki bátran nyilvánította meggyőződéseit a forradalmak viharában csakugy, mint a győztes ellenforradalom fojtó levegőjében.

Ferenczy Noémi művészete, már egész technikájánál fogva egyedülálló helyet foglal el művészetünk fejlődésében. Hogy ennek a sajátos művészetnek melyek a belső törvényszerűségei, melyek egészen egyéni kifejezési lehetőségei, annak méltó tárgyalásához beható tanulmány és az enyénnél jóval nagyobb szak-kézettség kellene.

Én itt csak általános művészi kérdésekről beszélhetek, természetesen szoros összefüggésben e kiállítás anyagával. A mai művészetben, nálunk is, a külföldön is, irányzatok éles harcával találkozunk. Nálunk is a külföldön is a legidőszertűbbnek hirdeti magát az ugynevezett absztrakt művészet csoportja. Azt állítják, hogy eltávolodván a jelenségvilág felszínétől képesek a dolgok lényegét és egyuttal az emberi lélek mélységeit feltárni. Nekem és a velem elméletileg egy állásponton állóknak az a nézetünk, hogy tévednek. Azt hisszük, hogy a művészet, ha eltávolodik a jelenségek érzéki felületétől az önkényességek utvesztőjében vész el. Sem a dolgok, sem az emberi lélek lényegét nem ábrázolja. Ábrázolja csupán - és ennyiben időszertű - azt a lelki elferdülést és megcsönkulást, amelyet az imperialista-kapitalista társadalom eldologiasodása az emberi lélekben létrehoz.

Az absztrakt művészettel szembenálló realistáknak mindenekelőt

egy balitéletet kell kiküszöbölnünk. Azt, mintha a felületi jelenségvilág szolgáiban hü, fotografikus, naturalisztikus ábrázolása igazi valóságábrázolás lenne. Nem. Ez a naturalizmus, éppen a külsőleges felület^{hez} való tapadás következtében éppen úgy csak az elferdült, megcsönkült embert és annak elferdült világát ábrázolja mint az absztrakt művészet, bár külsőleg mint annak szöges ellentéte jelentkezik.

Ferenczy Noémi nagy és nemes művészete messze maga mögött hagyja ezeket a hamis végleteket. Az ő világa az igazi ember, az igazi humánus világ. Az ő látása az emberben és annak világában meglátja azt, ami abból, mint emberi, a kor eltorzító tendenciái ellenére megmarad. Az ő művészetének lényege: megmenteni az igazi embert és annak emberi világát a kor barbárizmusa ellenére, átmenteni az emberiség elveit egy olyan korba, amelyben azok ismét szabadon érvényesülhetnek.

De mindez nem légures térben történik. Az az ember, az az emberi világ, amelyet az olyan művész mint Ferenczy Noémi felfedez, megment, művészetével kiemel a mulandóságból, mindig mi vagyunk, mindig a mi világunk: a mai ember és annak mai világa.

Ezt a nagy művészi elvet mentette át Ferenczy Noémi az ellenforradalom sötét évtizedein. Boldogok vagyunk, hogy a felszabadulás után őt mint a mi művésznünket üdvözölhetjük. Boldog lehet Noémi Ferenczy Noémi, hogy az elnyomás sötétségét a szabadság napfénye váltotta fel, hogy a felszabadulás meghozta az ő művészete érvényesülésének igazi idejét.

Ferenczy Noémi ábrázolt világa fantasztikus világ. És mégis mi ezt a fantasztikus világot a magunkénak követeljük, éppen a művészi realizmus nevében. Mert a realizmus abban áll, hogy a kor emberének igazi lényegét és világának korszerűen igaz lényegét ábrázolt érzéki valóságban fogja meg. Hogy ez az ábrázolt valóság, ha kint ábrázolás érzékien igaz és egyuttal, ettől elválaszthatatlanul eszmei tükörképe a kor nagy kérdéseinek, akkor teljesen

MTA FIL. INT.
Lukács Arch.

2

közönyös, vajjon témáját a mindennapi életből, a fantáziából vagy a fantáziával átéztett valóságból meríti.

Ferenczy Noémi mint igazi művész, teljesen egyéni uton jutott el a kor nagy kérdéseihez és teljesen egyéni módon fejezte ki azokat, technikailag is, eszmeileg is. Ezt az egyéni, ezt a magányos utat, mely végül mégis a szabad emberek közösségébe torkolhatott bele, Ferenczy Noémi csak azért járhatta olyan bátran és olyan eredményesen, mert emberileg is, jelentékeny egyéniség, igazi forradalmár. Nekünk kommunistáknak egyebek közt azt szokták szemünkre vetni, hogy alábecsüljük az egyéniséget. Mély örömmre szolgál, hogy itt alkalman van, a legmélyebb meggyőződéssel meghajtani zászlónkat egy nagy egyéniség egyéni tette előtt.

Lukács György